

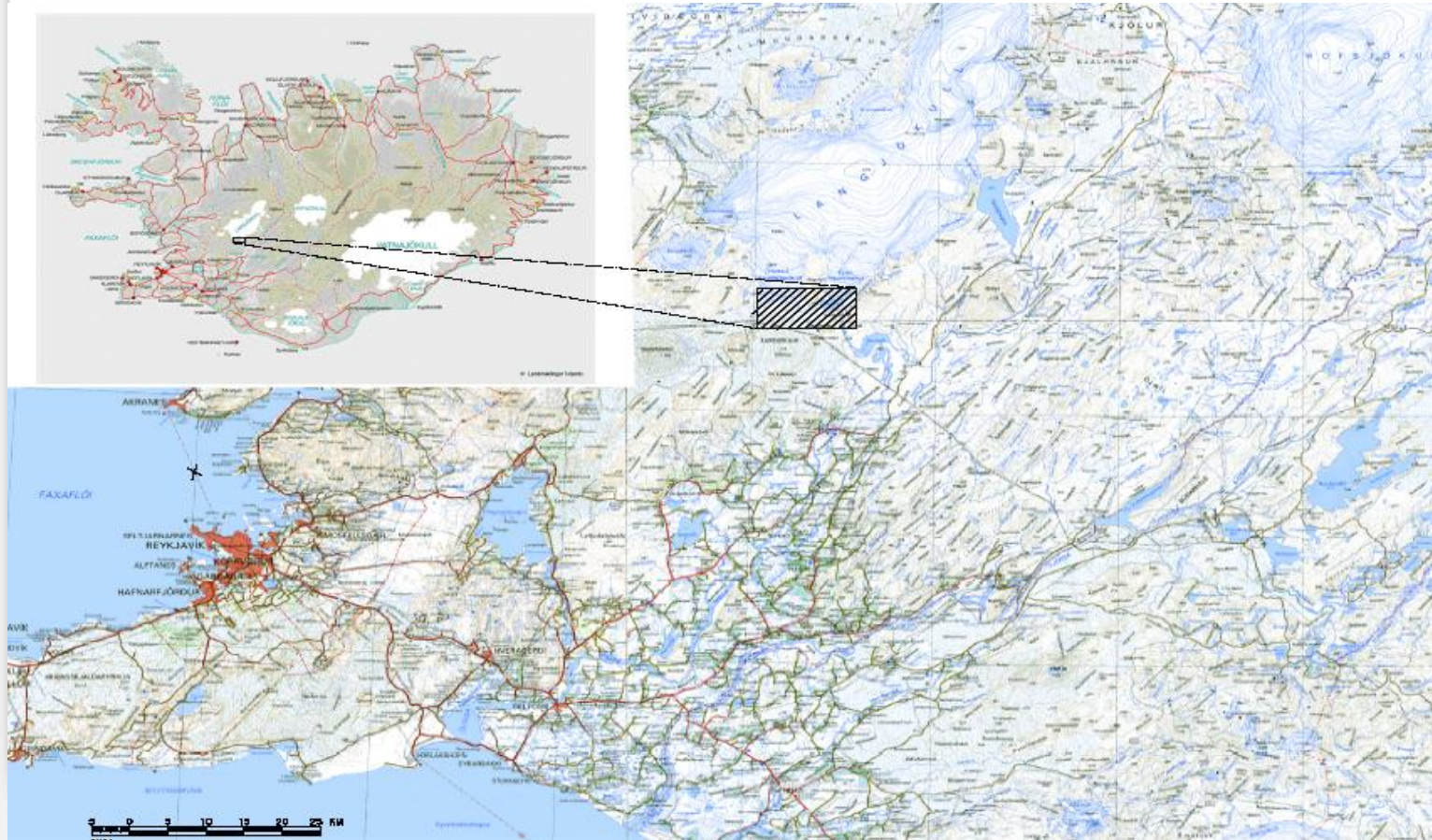

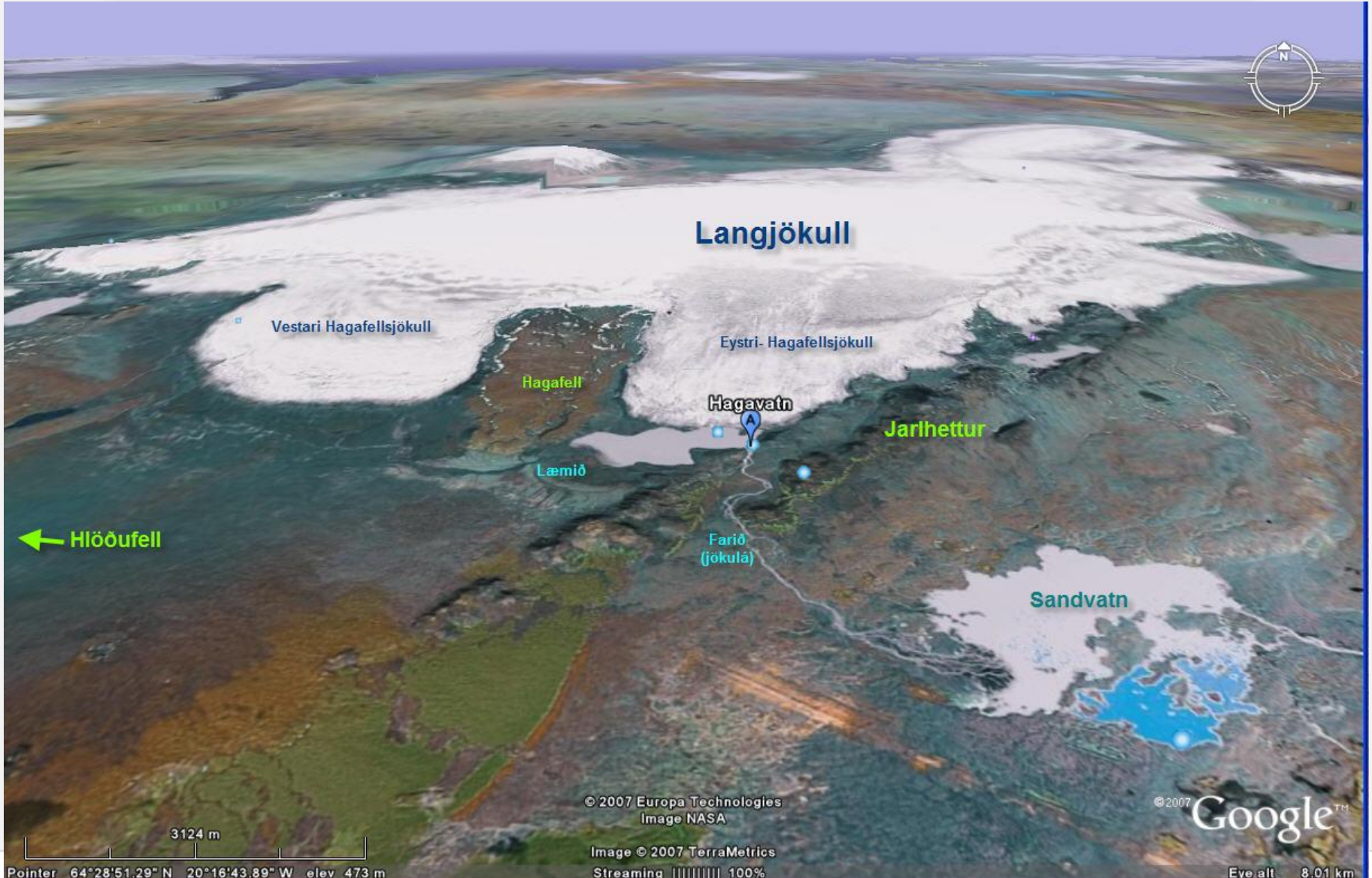
Endurheimt og virkjun Hagavatns

Nóvember 2009

Verkfræðideild

Hagavatn – landfræðileg staðsetning

Langjökull

Vestari Hagafellsjökull

Hagafell

Eystri- Hagafellsjökull

Hagavatn

Jarlhettur

Læmið

Farið (jökulá)

Sandvatn

← Hlööufell

3124 m

© 2007 Europa Technologies
Image NASA

© 2007 Google™

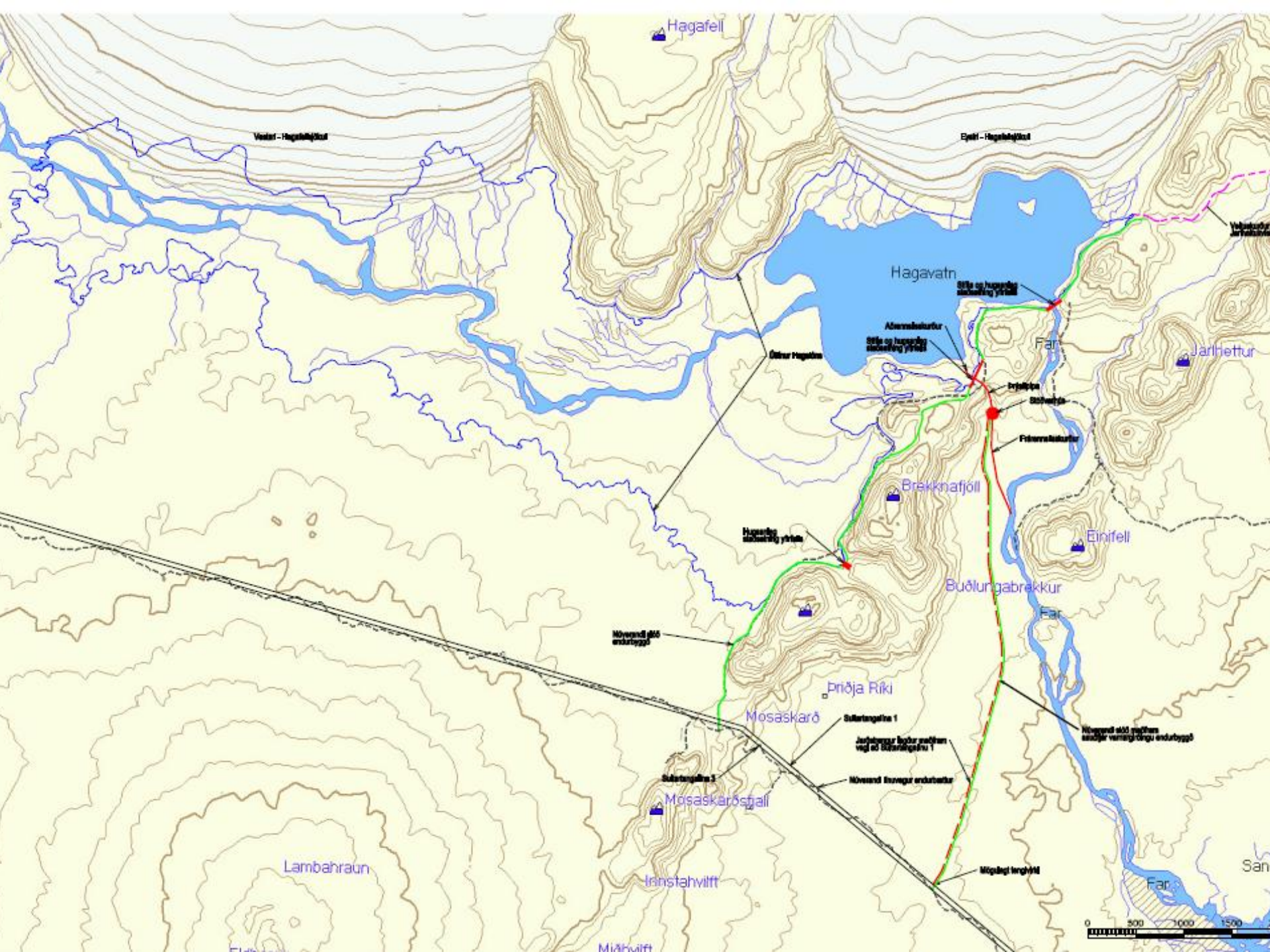
Image © 2007 TerraMetrics
Streaming ||||| 100%

Pointer 64°28'51.29" N 20°16'43.89" W elev 473 m

Eye alt 8.01 km

Yfirlitskort af Hagavatni

Fyrri hugmyndir að stækkun Hagavatns

Forathugun að virkjun var unnin af Orkustofnun árið 1985. Þar var gert ráð fyrir vatnsborðshæð 455 m og fallhæð 120 m. Orkugeta virkjunar var áætluð 170 – 200 GWh og uppsett afl 30 – 40 MW

Landgræðslan fór með stækkun Hagavatns í umhverfismat 1997. Þá var gert ráð fyrir 447 m vatnsborðshæð og við það stækkaði vatnið úr 5 í 13,5 ferkm

Nú eru hugmyndir uppi um hæð vatnsborðs í u.þ.b. 455 m, þá yrði stærð Hagavatns rúmir 22 ferkm

Mestri hæð náði Hagavatn í lok 19. aldar um 460 m (30 ferkm)
Núverandi vatnshæð er 437 m.

Samstarf um endurheimt Hagavatns

Samkomulag aðila undirritað í nóvember 2007

Landgræðsla ríkisins, Bláskógabyggð, Landeigendur Úthlíðartorfu og Orkuveita Reykjavíkur

“Undirritaðir aðilar lýsa því yfir að þeir munu hafa samstarf og samráð um könnun þess möguleika að endurheimta fyrri hámarksstærð Hagavatns með stíflugerð til að hefta sandfok og endurheimta gróðurþekju á nærliggjandi svæðum, samhliða því að nýta vatn Hagavatns og Farsins til orkuframleiðslu. Jafnframt munu aðilar yfirlýsingar þessarar leita samstarfs við aðra hagsmunaaðila vegna hugsanlegra framkvæmda”

Uppfok úr Hagavatnsbotni 2005

Hagavatnsvirkjun - Rannsóknarleyfi

Unnið hefur verið að undirbúningi rannsókna við Hagavatn samkvæmt útgefnu rannsóknarleyfi frá iðnaðarráðherra sem tók gildi 1. apríl 2007.

Í leyfinu er heimilað að endurskoða mat á rennsli og gera forathugun á virkjun auk þess að hefja kortagerð og gera þær rannsóknir sem unnt er að framkvæma án rasks.

Undirbúningur að verkhönnun stendur yfir.

Nýifoss

Leynifoss

Undirbúningsrannsóknir og athuganir á vegum OR 2007 - 2009

Ferðapjónusta

Ferðamálaasetur Íslands tók saman skýrslu um áhrif uppistöðulóns og virkjunar við Hagavatn á ferðamennsku og útivist, útg. í mars 2008.

Ferðapjónustuaðilar hafa mismunandi viðhorf til framkvæmda

Heimamenn telja verulegan ávinning fyrir ferðapjónustu á svæðinu
yrði af framkvæmdum

Skáli Ferðafélags Íslands

Gróðurfar og fuglalíf

Náttúrufræðistofnun Íslands tók saman skýrslu um gróður og fugla við Hagavatn, útg. október 2009.

Unnin voru gróðurþekjukort af rannsóknarsvæðinu (93 km²), plöntutegundir voru skráðar og fuglalíf skoðað.

Á rannsóknarsvæðinu er um 14% gróðurþekja, en vel innan við 10% í lónbotni. Stækkun Hagavatns er ekki talin valda stórspjöllum á gróðri.

Engar sjaldgæfar fuglategundir koma við sögu á svæðinu

Engar náttúruminjar á skrá

Vatnsbotn Hagavatns

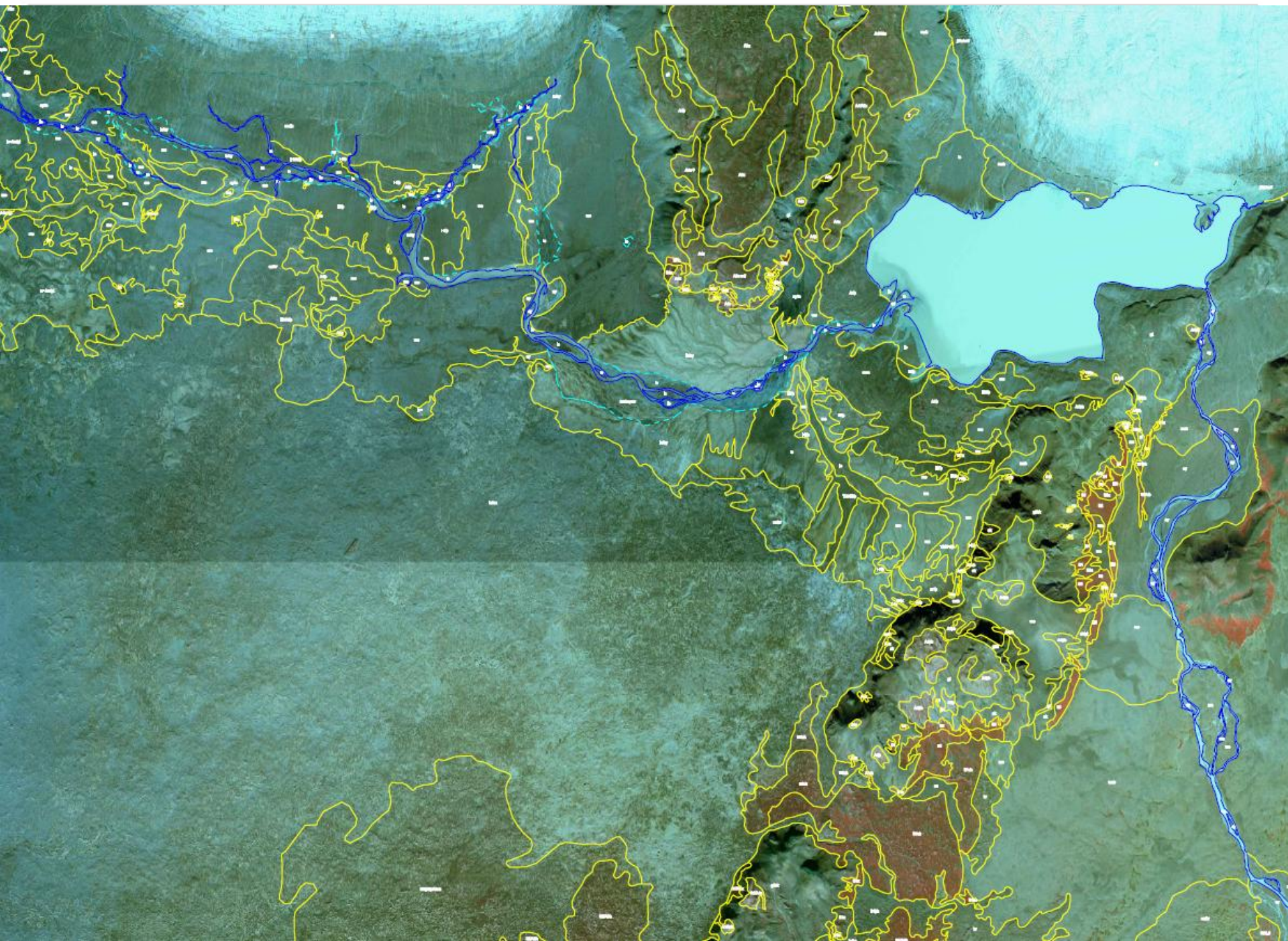

Vatnsbotn Hagavatns

Jarðmyndanir

Mannvit vinnur að skýrslu um jarðmyndanir á rannsóknarsvæðinu í samráði við Skipulagsstofnun.

Fyrstu niðurstöður benda til að jarðfræðilegar aðstæður séu góðar á hugsanlegu stíflu- og framkvæmdasvæði

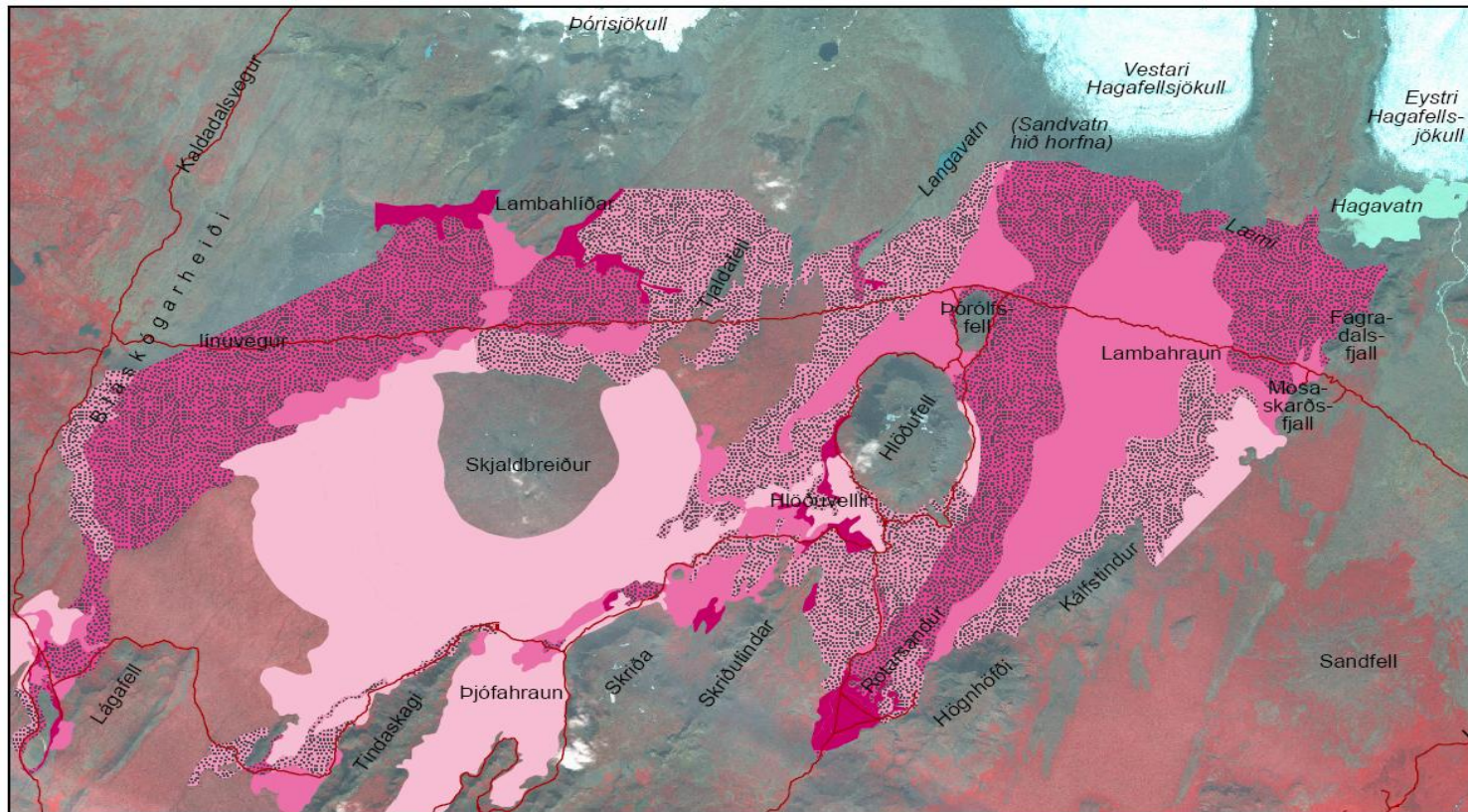
Sandfok sunnan Langjökuls

“Mikið magn af sandi berst frá rótum jöklanna í norðri inn á svæðið. Um er að ræða tvær megin sandleiðir og er það annars vegar stór sandfláki norðan Skjaldbreiðar sem teygir sig allt niður að Sandkluftavatni, en hann á að mestu upptök sín á svæðinu umhverfis Þórisjökul. Hins vegar er um 10 km breið sandleið sem á upptök sín við Eystri- og Vestari Hagafellsjökul og nær niður á Rótarsand, en angi af þeirri sandleið teygir sig einnig vestur fyrir Hlöðufell”

Kortlagning sandfoks sunnan Langjökuls, Elín Fjóla Þórarinsdóttir og Anna Björk Þorsteinsdóttir, Landgræðsla ríkisins, 2005

Sandur á yfirborði sunnan Langjökuls (2005)

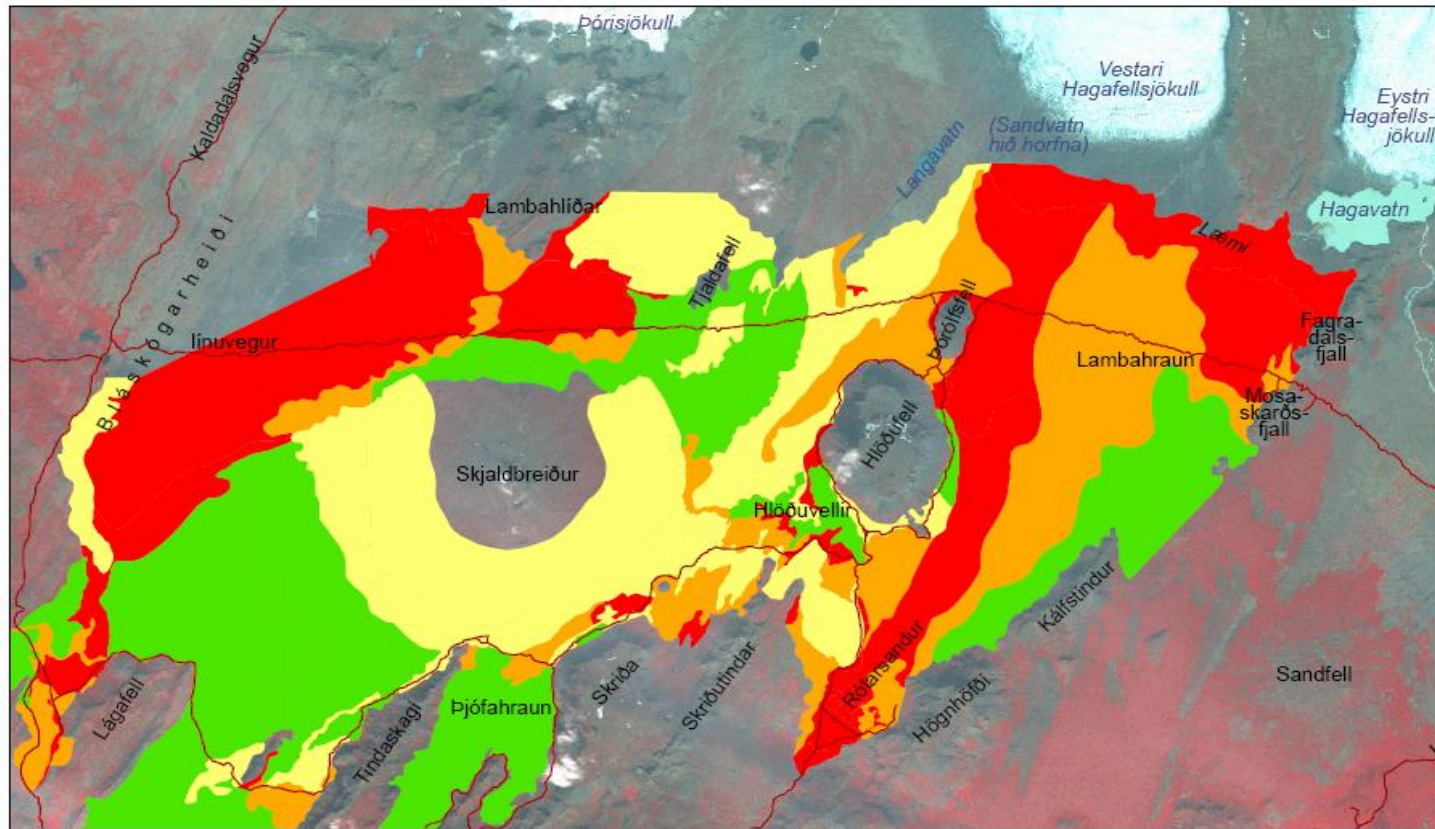
0 1 2 3 km

Sandur á yfirborði sunnan Langjökuls

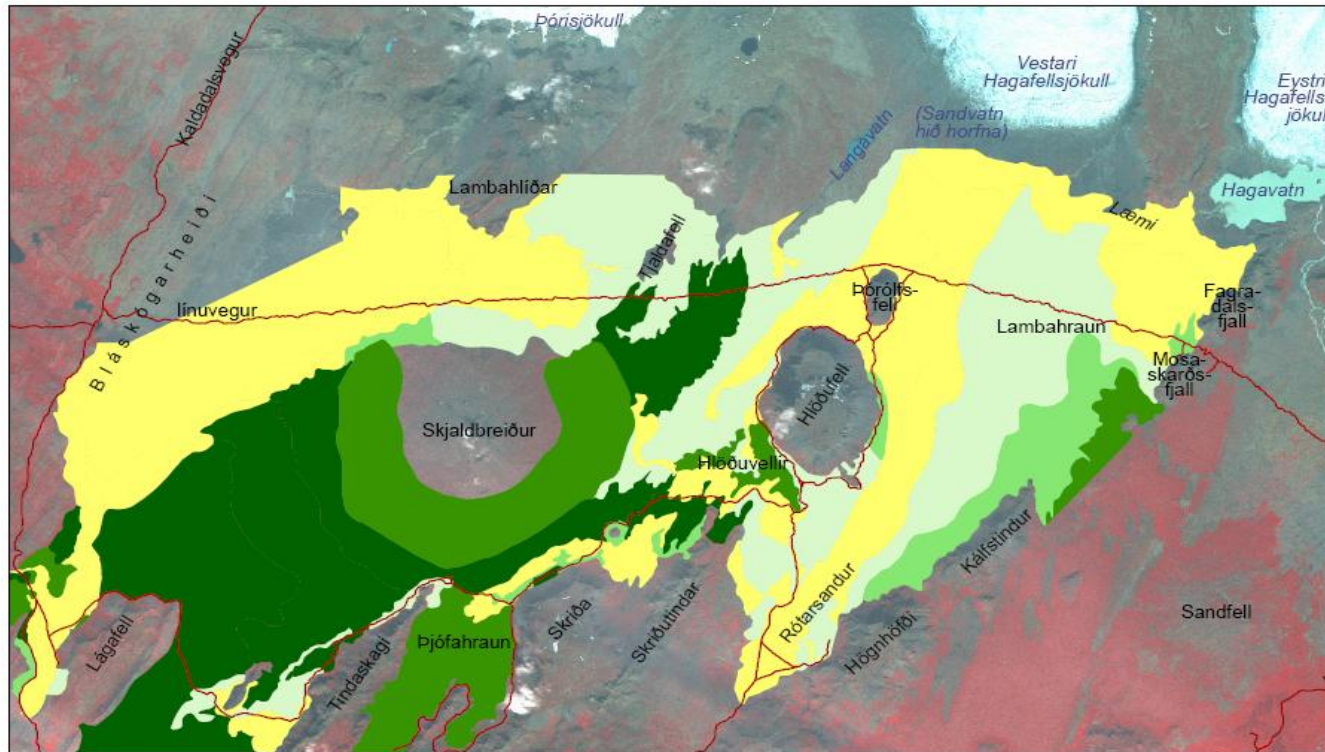
Jarðvegsrof sunnan Langjökuls (2005)

Jarðvegsrof sunnan Langjökuls

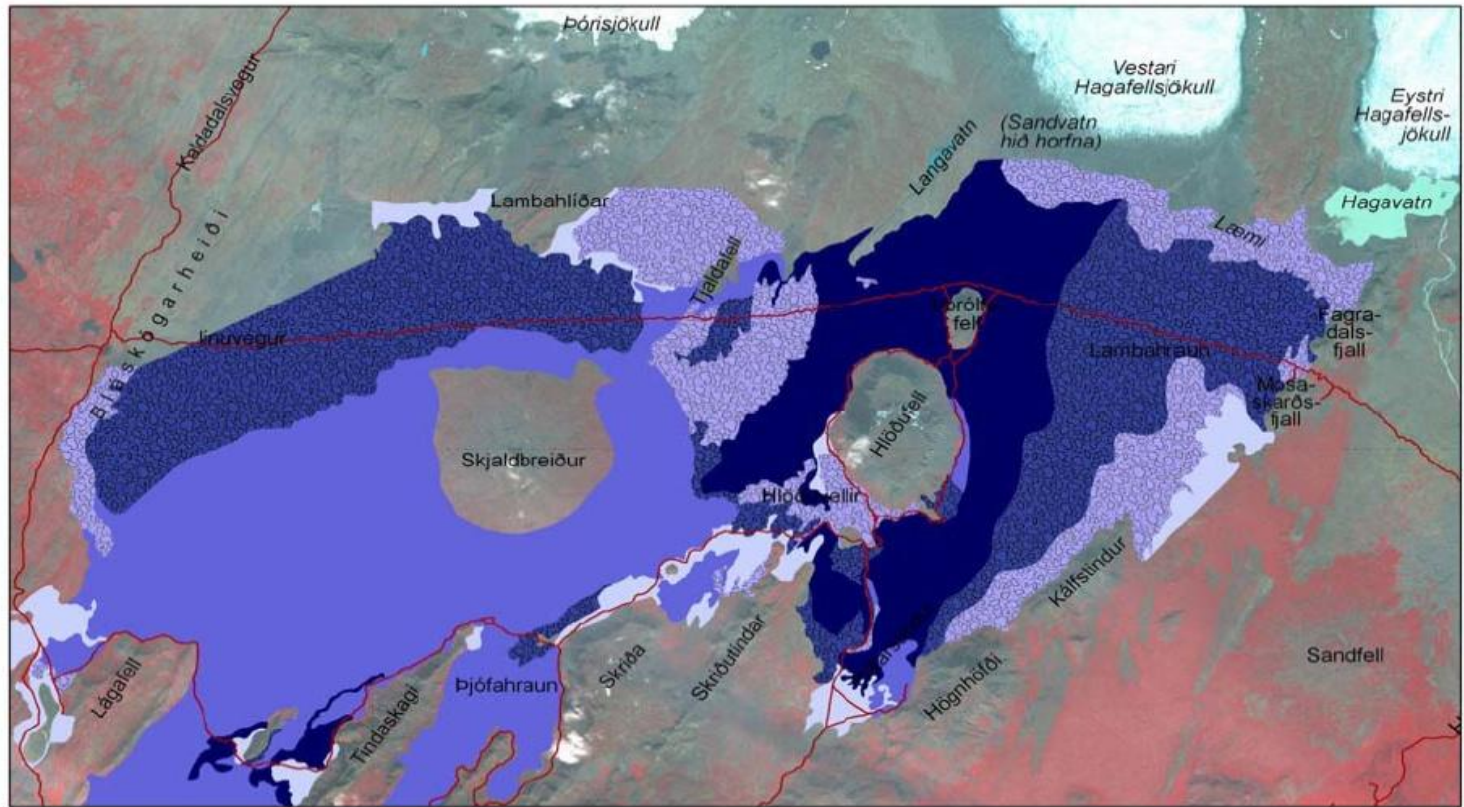
Gróðurþekja sunnan Langjökuls (2005)

Gróðurþekja sunnan Langjökuls

Grjót á yfirborði sunnan Langjökuls (2005)

0 1 2 3 km

Grjót á yfirborði sunnan Langjökuls

Landgræðsla ríkisins, ASÞ nív. 2005 / Grunnmynd SPOTS 2003© LMI

Áhrif stækkunar Hagavatns á sandfok

“Fyrirhugaðar aðgerðir [stækkun Hagavatns] myndu tvímæla laust minnka rennsli sands inn á eystri sandfoksgeirann [sunnan Langjökuls], sem er nú mjög virkur og hugsanlega draga úr rennsli sands að hluta á vestari geiranum. Þar með aukast líkur fyrir því að sandarnir í Lambahrauni grói smám saman upp af sjálfu sér, sérstaklega ef þess er vandlega gætt að þar sé ekki beit, en beit tefur nú sjálfsgræðslu á svæðinu þótt féð sé fátt sem þarna reikar. Óæskilegt er að fá meiri sand í hraunin en orðið er, því annars eykst hættan á að sandfok valdi spjöllum utan núverandi sandfokssvæðis.”

Dr Ólafur Arnalds, úr greinargerð með umhverfismati um stækkun Hagavatns 1997

Reiknilíkan fyrir vatnasvið Hvítár ofan Brúarár

Verkfræðistofan Vatnaskil hefur skilað rennislíkani sem byggir á mælingum og öðrum gögnum á Hvítárvæðinu ofan Brúarár til upptaka í jökli.

Reiknilíkanið nær frá upptökum Hvítár í Hofsjökli og Langjökli niður að ármótum Brúarár og Hvítár. Alls eru 8 rennislismælistaðir innan líkansvæðisins.

Með líkaninu fæst mat á langtímainnrennsli í Hagavatn til notkunar við virkjanaathuganir á svæðinu.

Einnig fæst með líkaninu góður grunnur til að svara spurningum sem upp kunna að koma á síðari stigum varðandi áhrif mögulegrar virkjunar á vatnafar á svæðinu.

Gögn notuð við líkangerðina

Síritandi og stakar mælingar á rennsli á líkansvæðinu

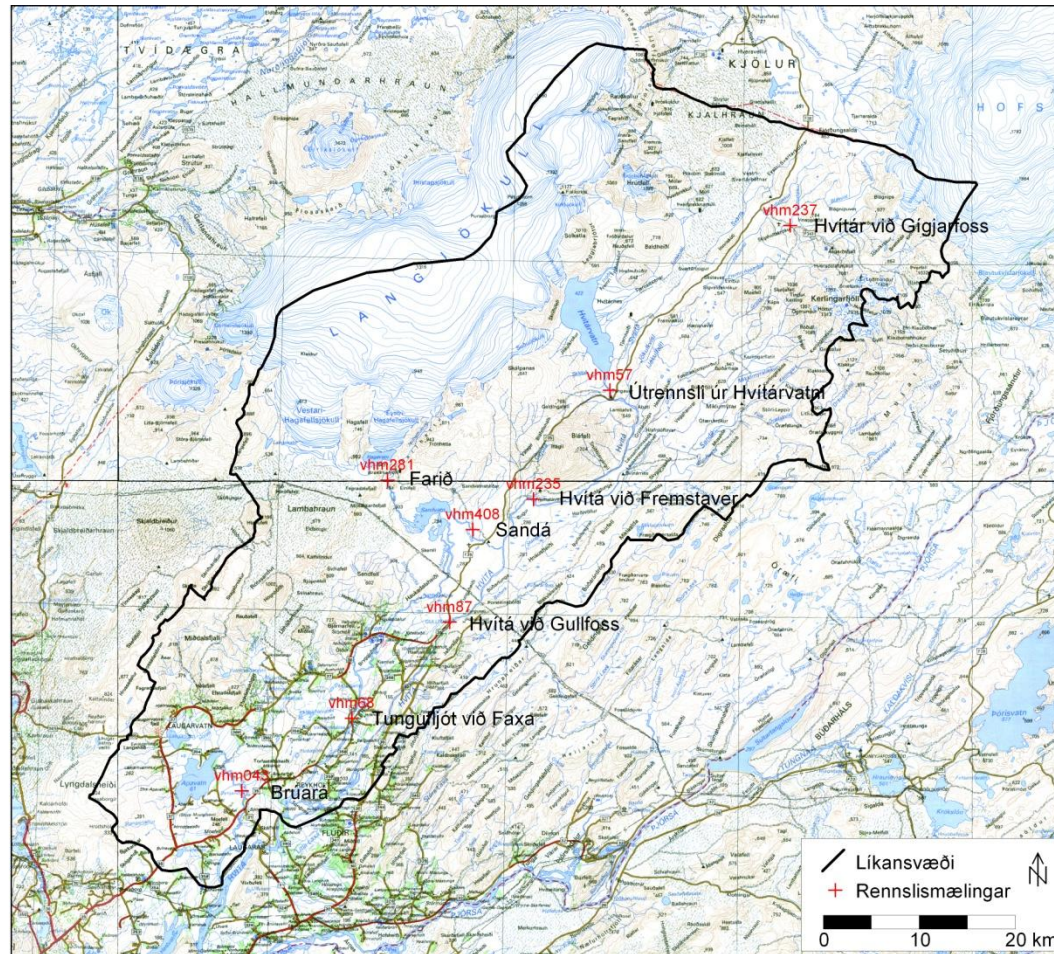
Breytingar á afkomu jökla með tíma

Jarðfræðiupplýsingar um helstu bergeiginleika og sprunguskara

Landupplýsingargögn

Veðurgögn, einkum hitastig og úrkoma

Líkansvæði

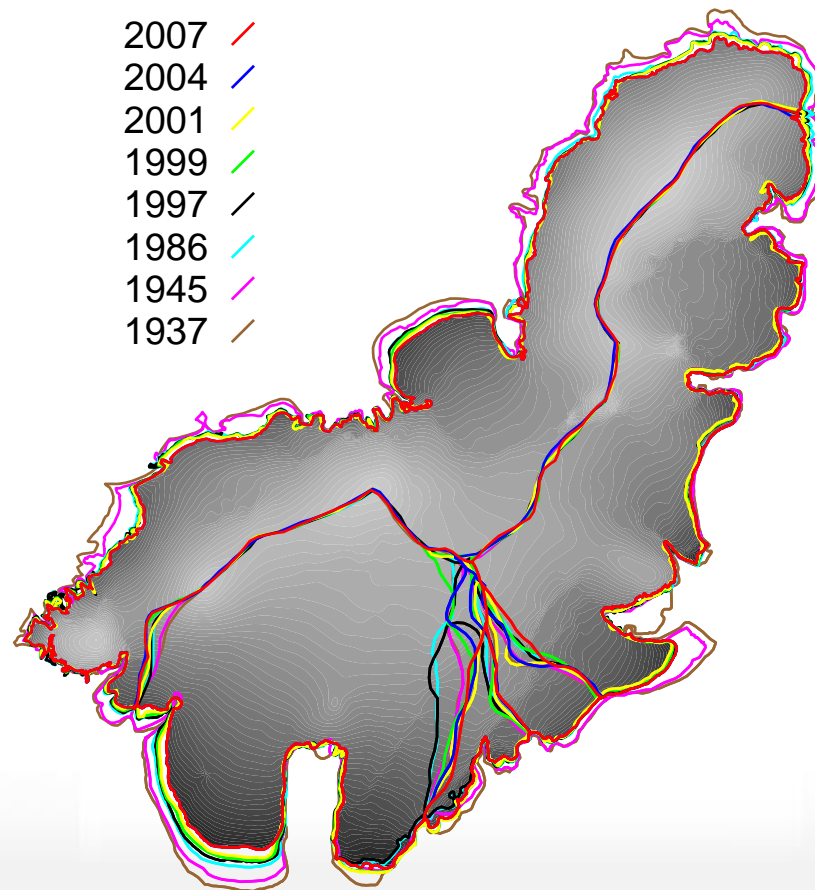
Rennslismælingar

Staður	Staðsetning	Tímabil
vhm237	Hvítár við Gígjarfoss	1986-2005
vhm057	Útrennsli úr Hvítárvatni	1959-2005
vhm235	Hvítá við Fremstaver	1985-2005
vhm281	Farið	2000-2007
vhm408	Sandá	1999-2005
vhm087	Hvítá við Gullfoss	1964-2002
vhm068	Tungufljót við Faxe	1951-2005
vhm043	Brúará	1948-2005

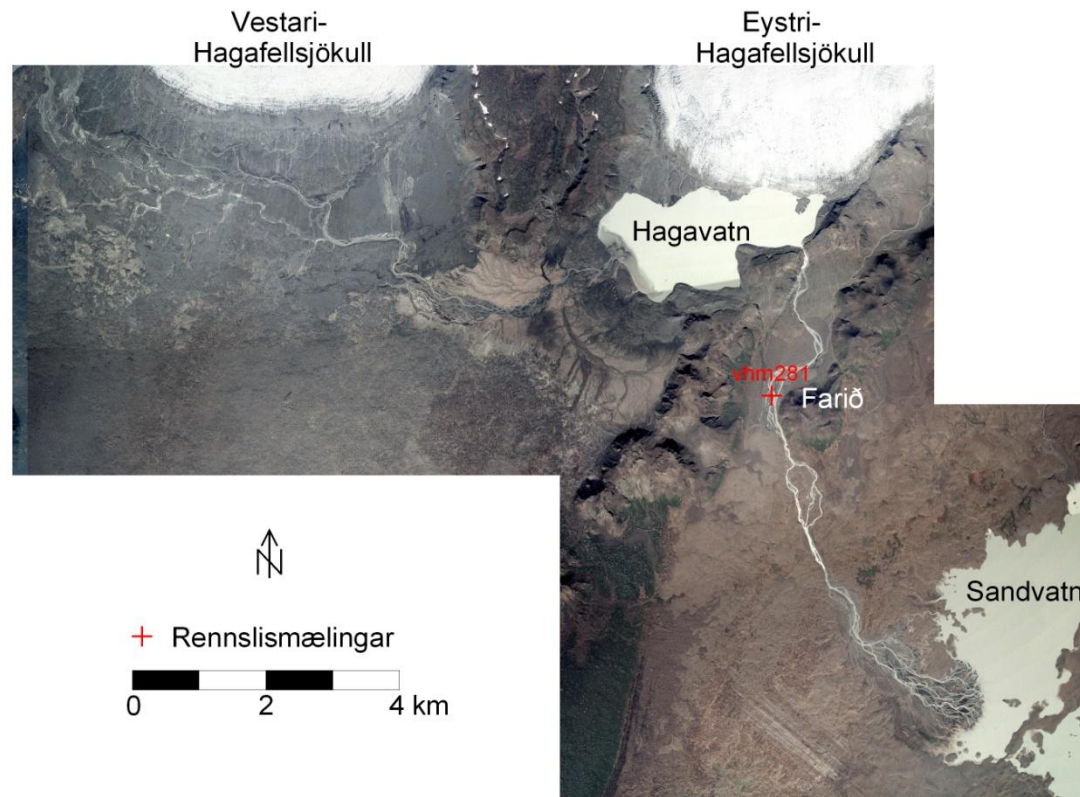
Breytingar á Langjökli 1937 - 2007

Vatnshæðarmælir í Farinu

Rennslismælingar í Farinu

Samningur er við Vatnamælingar Veðurstofunnar um rekstur vatnshæðamælis og rennslismælingar í Farinu til haustsins 2010.

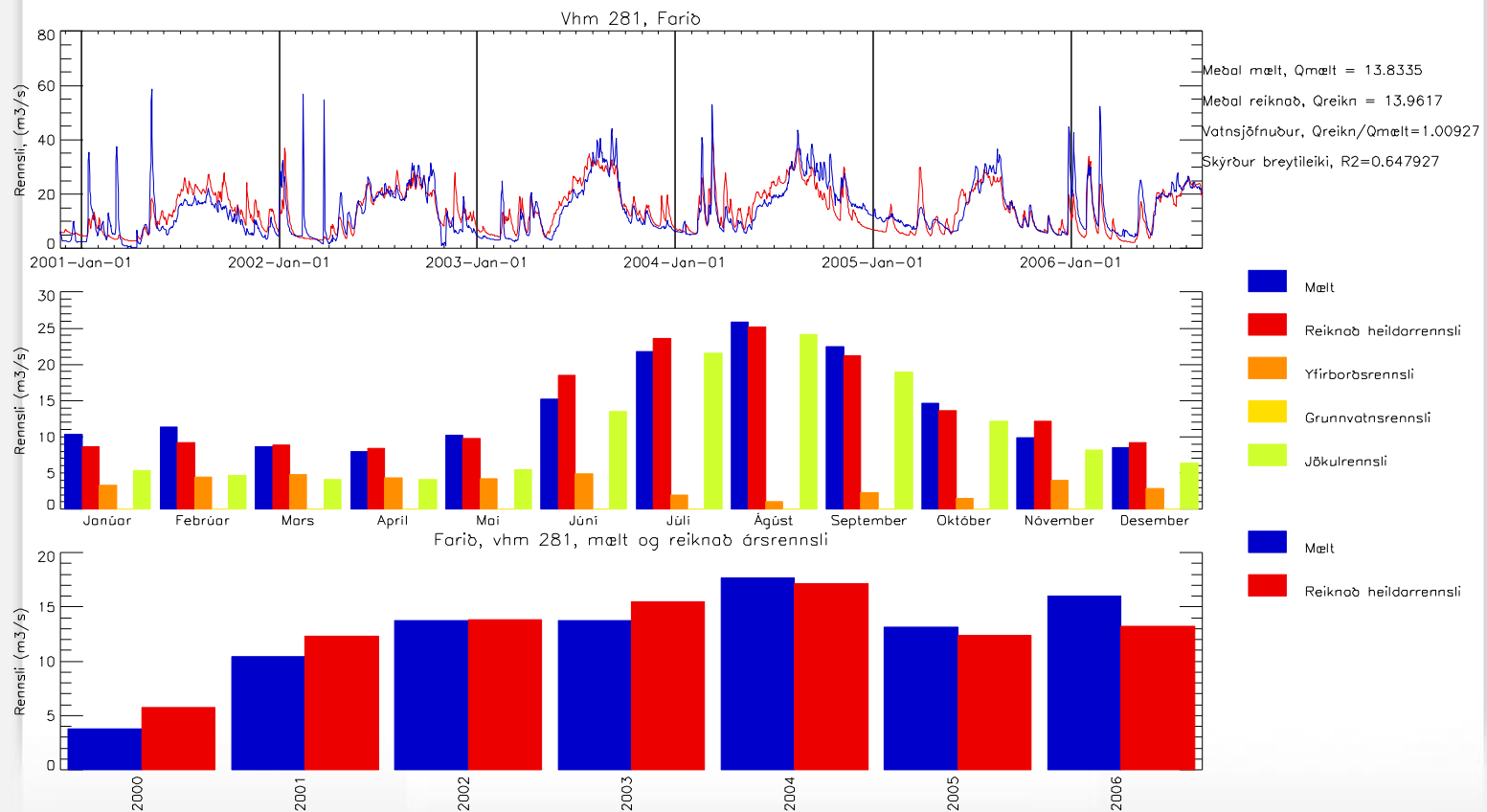
Einnig eru gerðar samanburðarmælingar vegna Jarlhettukvíslar, auk þess sem vatnshiti og lofthiti er mældur.

Gerð verður grein fyrir niðurstöðum í skýrslu ár hvert.

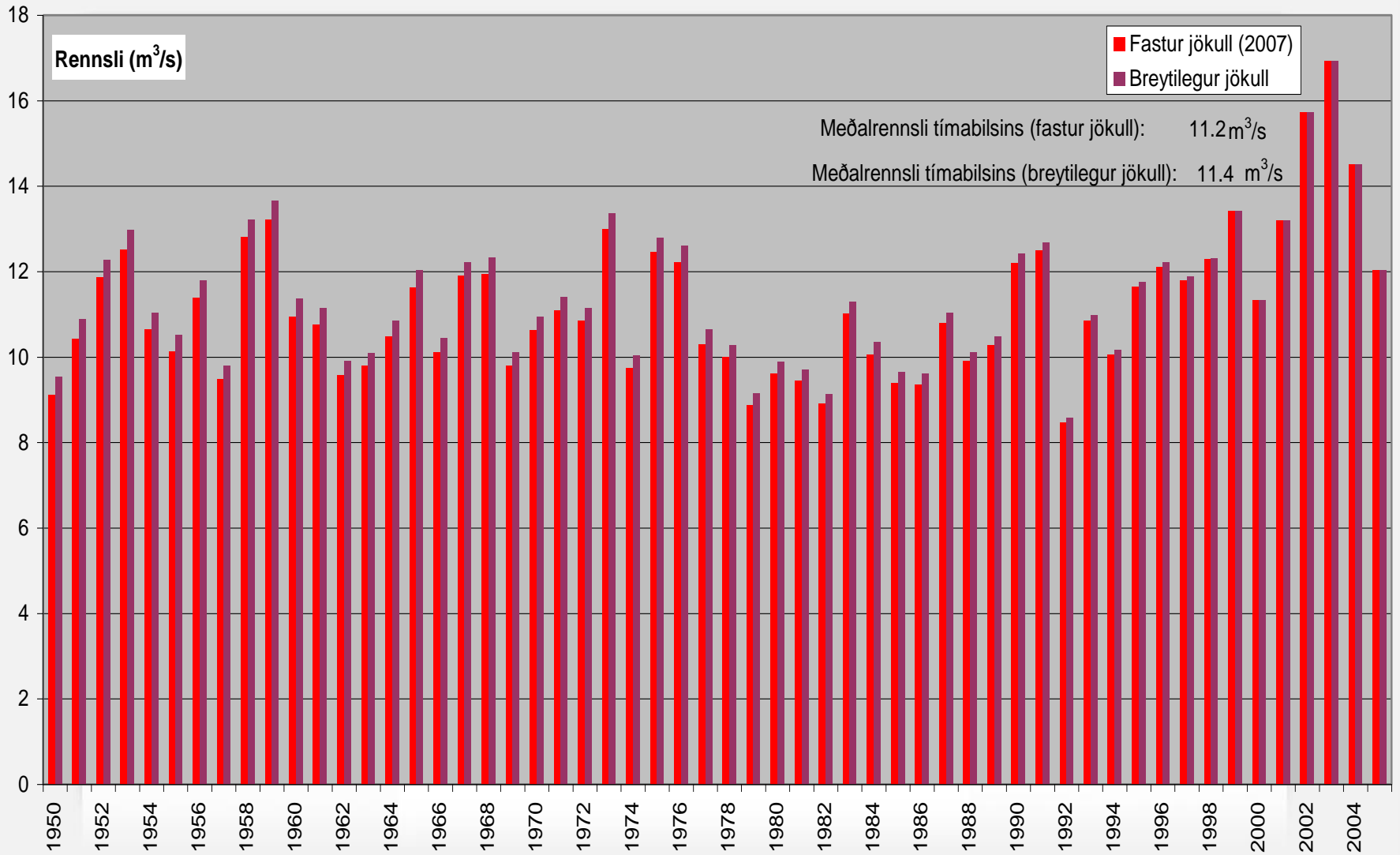
Svifausýni eru tekin úr Farinu ofan Jarlhettukvíslar og þau greind.

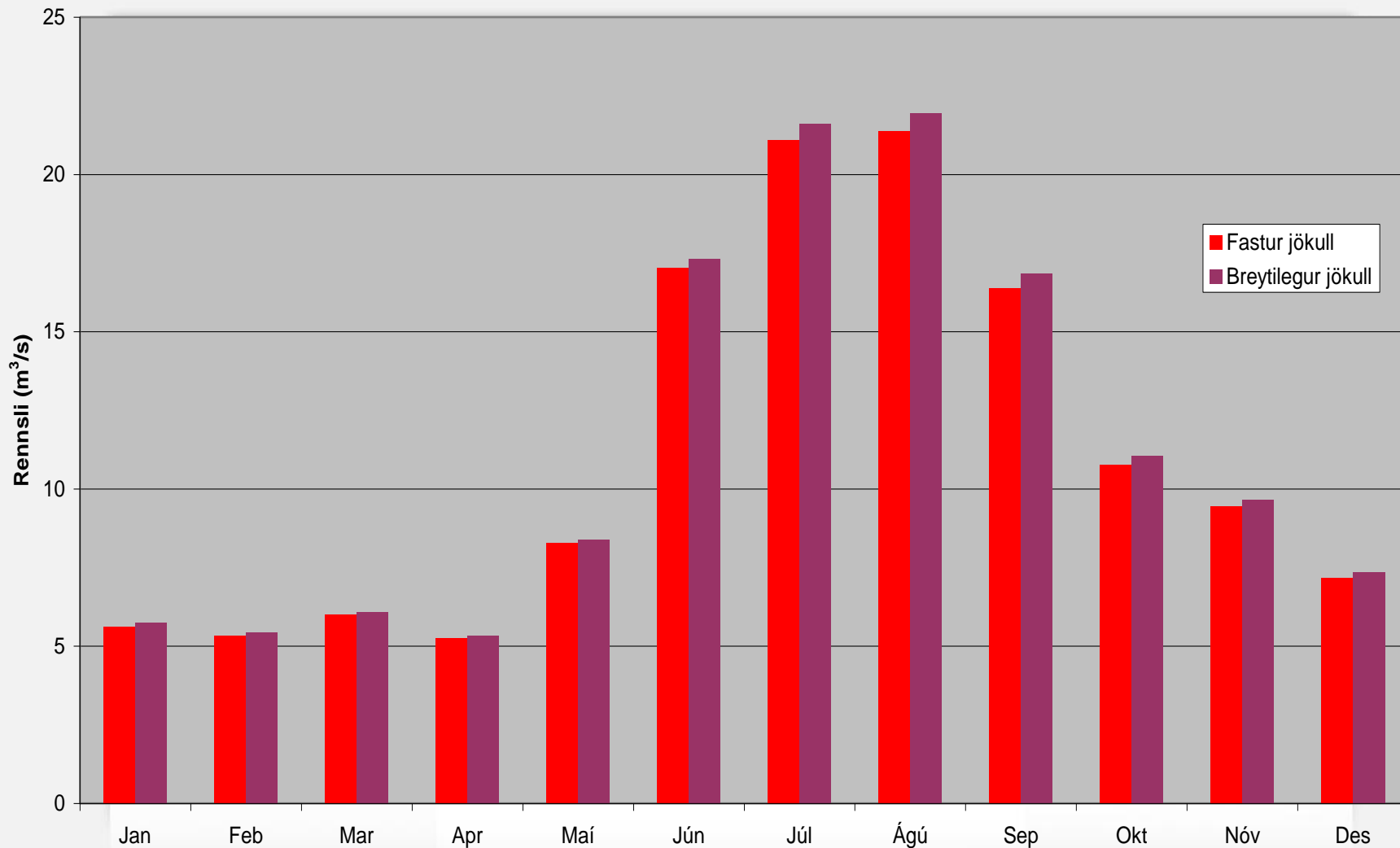
Rennslí í Farinu

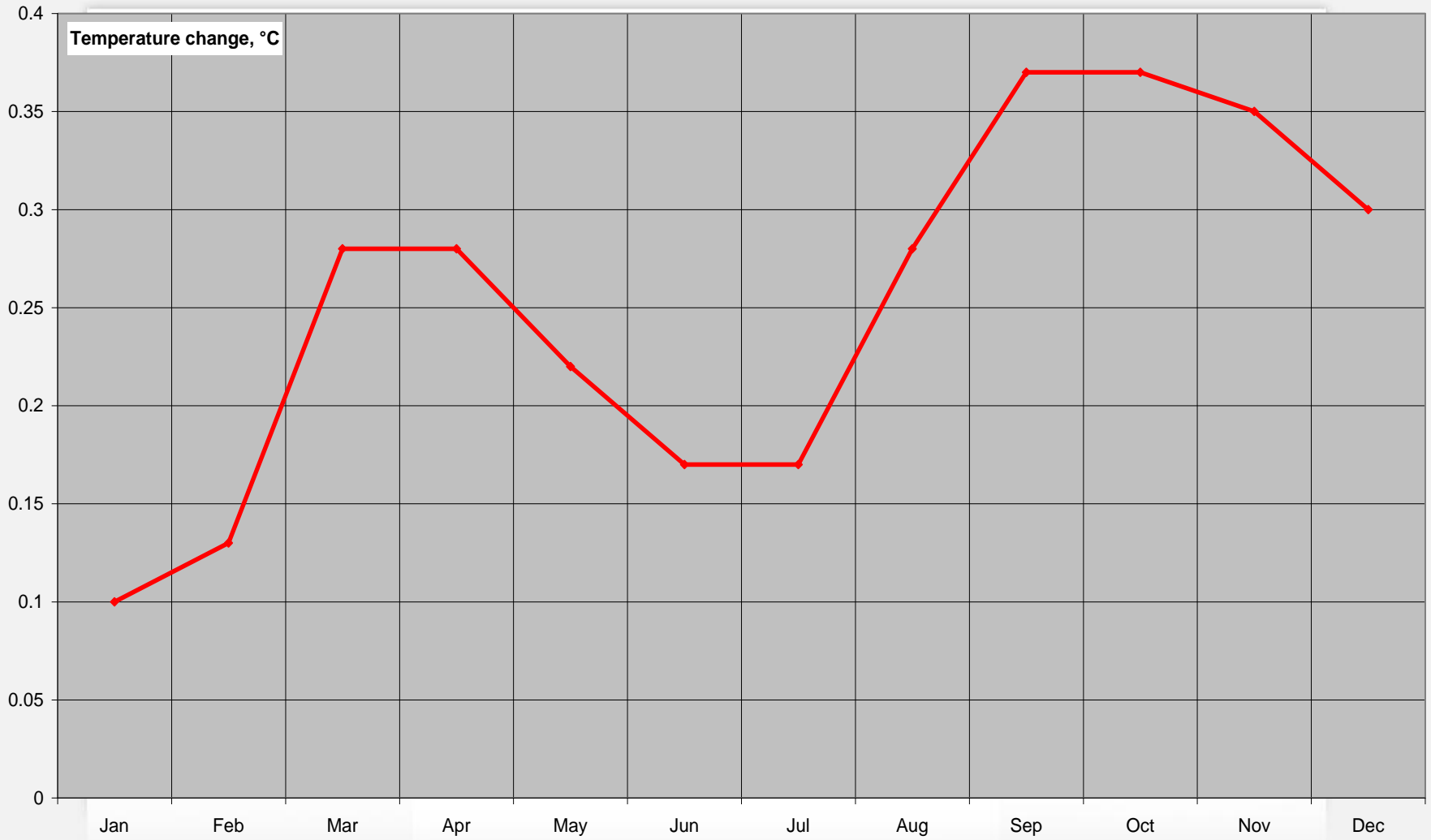
Meðalársrennsli í Farinu vatnsárin 1950-2005

Meðalrennsli mánaða 1.9.1950 - 31.8.2006

Future climate change scenario in Iceland, temperature change per decade

Orkugeta og aflsetning – stærð miðlunar

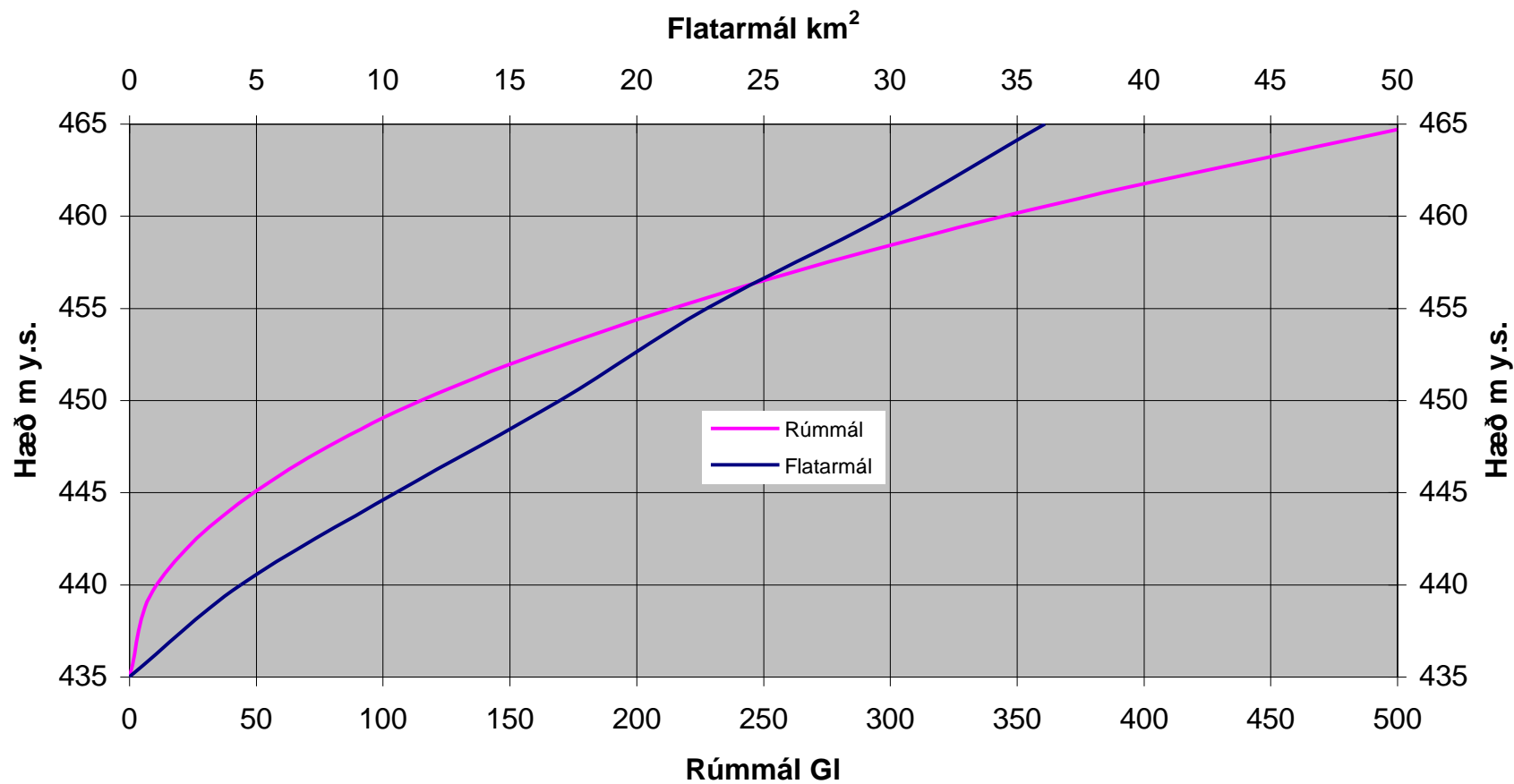
Tvö keyrslutilvik hafa verið skoðuð:

- Virkjunin keyrð á sem jöfnustu afl, uppsett afl 10 MW
- Virkjunin keyrð í 14 klst/dag, uppsett afl 17 MW

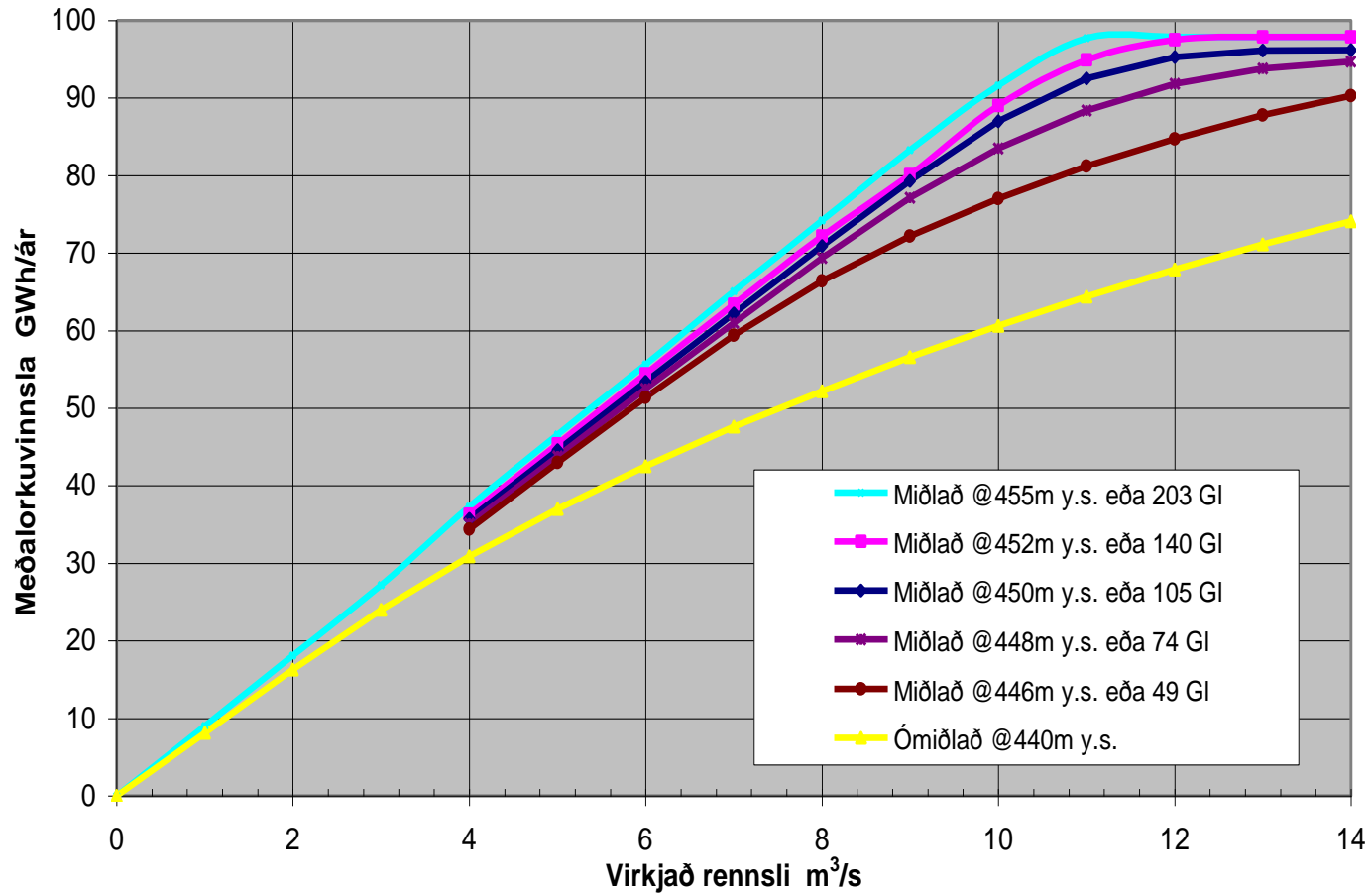
Í báðum tilvikum væri hagstæð miðlun 105 Gl, sem þýðir vatnshæð 450 mys og framleidd orka um 100 GWh (120 GWh fyrir vatnsárin 2002-2004).

Með hækkun vatnsborðs í 455 m væri hægt að auka uppsett afl í virkjun og fjölga möguleikum í keyrslu stöðvarinnar. Ennfremur yrði sjaldnar opinn lónbotn.

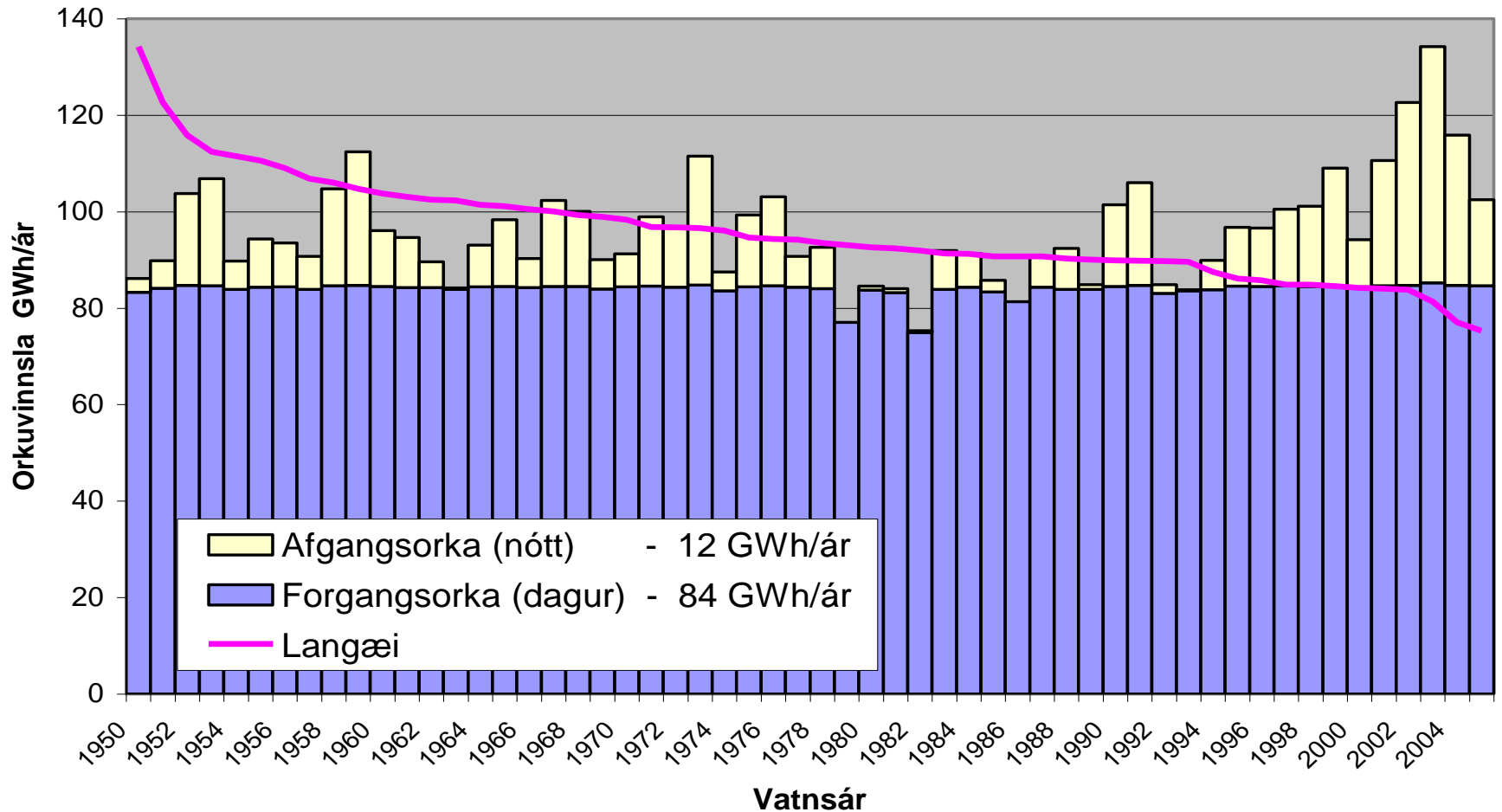
Lónkúrfa Hagavatns

Áhrif stærðar miðlunar á orkuvinnslu Hagavatnsvirkjunar

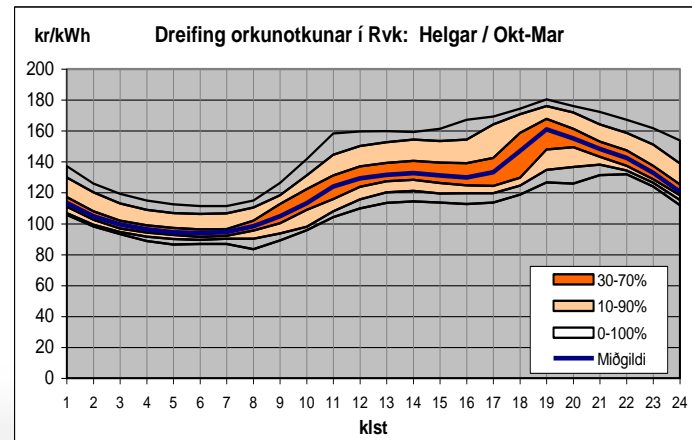
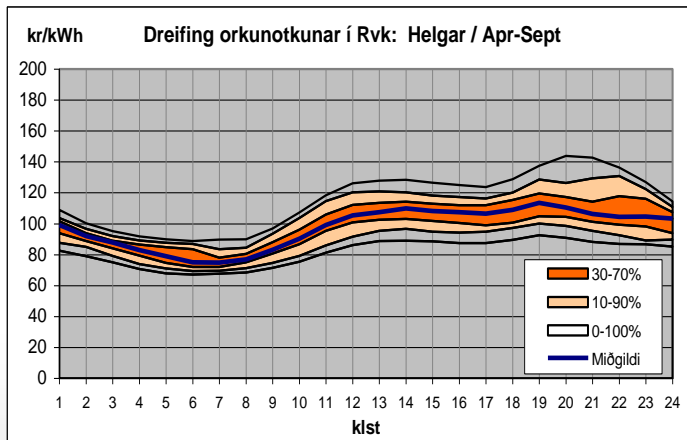
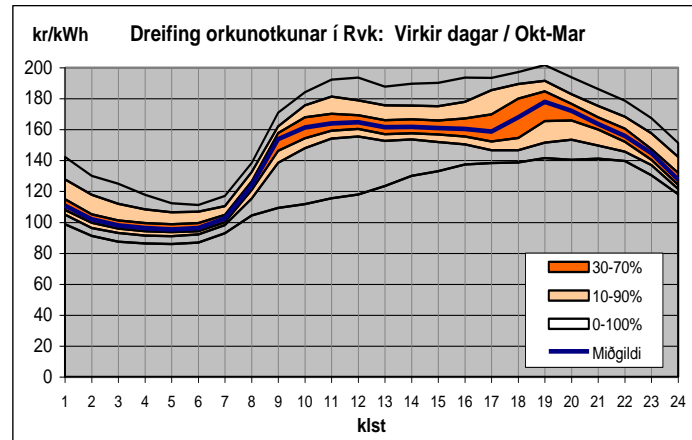
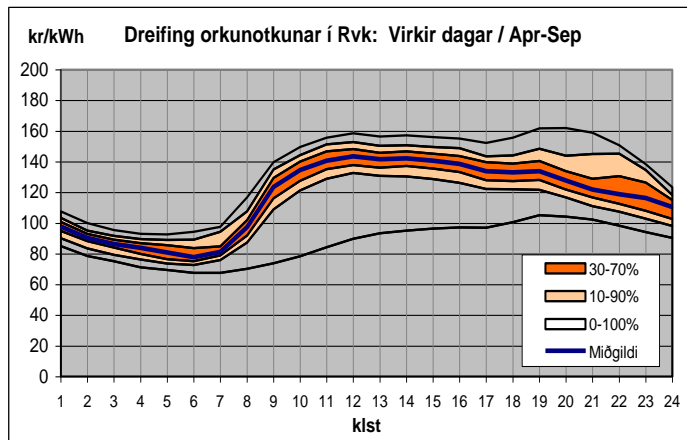

Orkuvinnsla í Hagavatnsvirkjun eftir vatnsárum

Dreifing raforkunotkunar í Reykjavík 2007

Hvernig nýtum við Hagavatnsvirkjun?

Helstu möguleikar:

Keyra niður dægursveiflu almenna markaðarins.

Jarðgufuvirkjanirnar keyra best á jöfnu afli

Keyra orku inn á netið, þegar gufutúrbínur á Nesjavöllum og á Hellisheiði eru ekki í rekstri vegna viðhalds

Útvega reiðuafl inn á landskerfið, hver afleining er dýrmæt

Sveigjanleiki í rekstri

Næstu skref

Forhanna virkjunarmannvirki og áætla stofnkostnað

Rekstrarkostnaður, afskriftir, tekjuspá

Arðsemislíkan vegna virkjunarinnar (tilbúið)

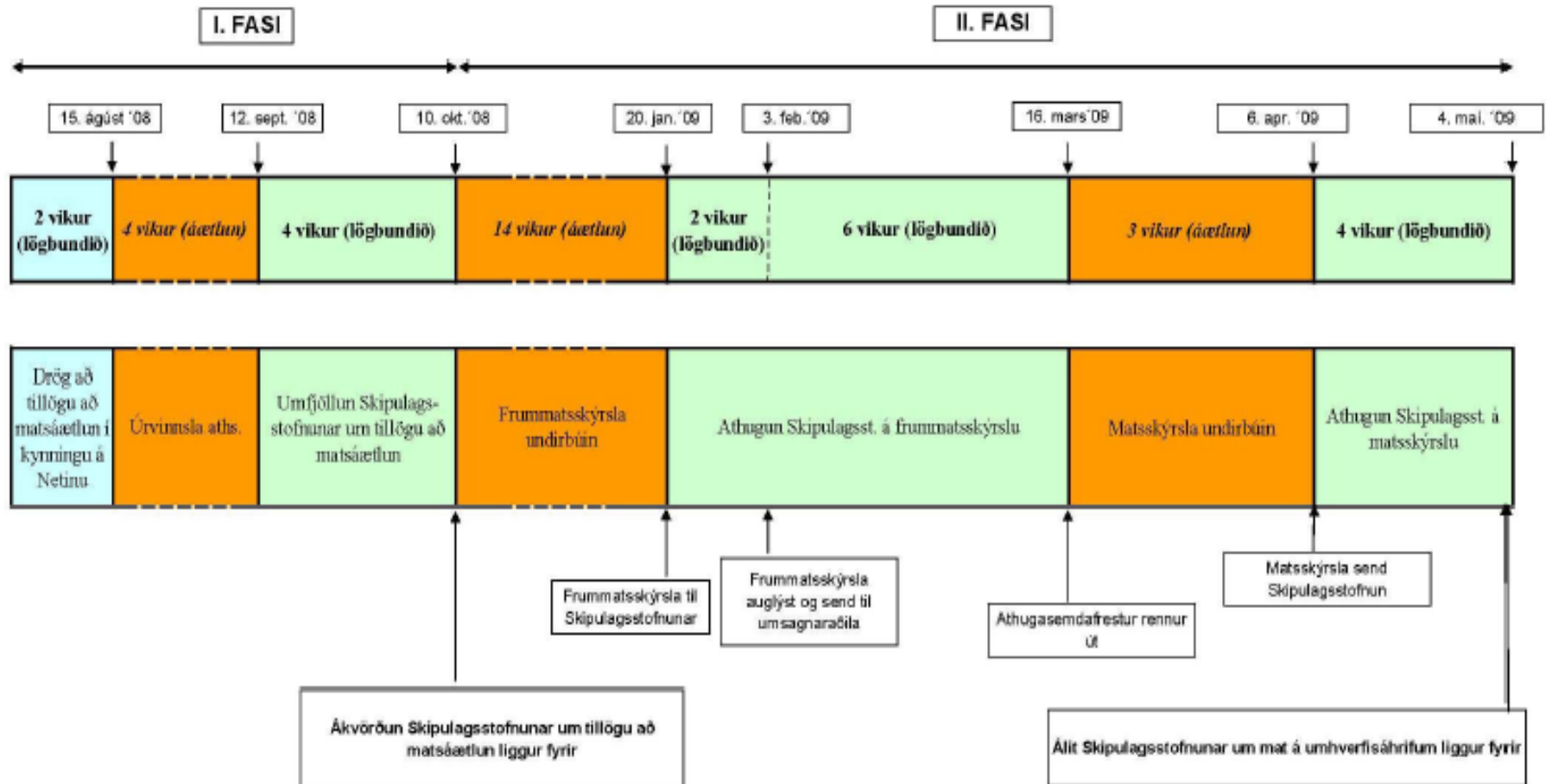
Ákvörðun um framhald

Sækja um fullnaðarrannsóknarleyfi

Umhverfismat, verkhönnun

Virkjun í rekstur 201?

Hagavatnsvirkjun - Mat á umhverfisáhrifum 2008-2009

Þá er þetta nú komið